

2023/2829

20.12.2023

DOPORUČENÍ KOMISE (EU) 2023/2829

ze dne 12. prosince 2023

o inkluzivních a odolných volebních procesech v Unii a o posílení evropského charakteru a efektivního průběhu voleb do Evropského parlamentu

EVROPSKÁ KOMISE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na článek 292 této smlouvy,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Článek 2 Smlouvy o Evropské unii (dále jen „Smlouva o EU“) uvádí, že Unie je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin.
- (2) Demokracii je třeba chránit a rozvíjet. Stabilita, bezpečnost a prosperita v Unii závisí na neochvějném hájení demokratických zásad, hodnot a orgánů, avšak různé krize, včetně pandemie COVID-19 a ruské válečné agrese proti Ukrajině, zhoršují ohrožení demokratických hodnot a institucí, přičemž dochází k polarizaci, skrytému ovlivňování a dalšímu vměšování, například k zahraniční manipulaci s informacemi a vměšování, včetně dezinformací.
- (3) Ustanovení čl. 10 odst. 1 Smlouvy o EU stanoví, že fungování Unie je založeno na zastupitelské demokracii. Podle čl. 10 odst. 2 Smlouvy o EU jsou občané na úrovni Unie přímo zastoupeni v Evropském parlamentu. Ustanovení čl. 10 odst. 3 Smlouvy o EU stanoví, že každý občan má právo podílet se na demokratickém životě Unie a že rozhodnutí jsou přijímána co nejotevřeněji a co nejbližší občanům.
- (4) Členské státy mají konkrétní a rozsáhlé povinnosti posilovat širokou a inkluzivní demokratickou účast a podporovat svobodu, spravedlivost a odolnost voleb v Unii.
- (5) Politické strany hrají v evropských demokraciích klíčovou úlohu při formování politického povědomí, propagaci politických kandidátů, podpoře volební účasti a vyjadřování vůle občanů. Klíčovou úlohu evropským politickým stranám přisuzuje čl. 10 odst. 4 Smlouvy o EU a čl. 12 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie. Status a financování evropských politických stran a evropských politických nadací jsou upraveny na evropské úrovni.
- (6) Spolupráce členských států na prosazování svobodných, spravedlivých a odolných voleb v Unii v posledních letech vzrostla. Opatření přijatá před volbami do Evropského parlamentu v roce 2019 vedla mimo jiné k vytvoření rámce spolupráce nazvaného Evropská síť pro volební spolupráci, v souladu s doporučením Komise C(2018) 5949 ⁽¹⁾. Tato síť podporuje spolupráci, vzájemné učení a sdílení osvědčených postupů mezi orgány odpovědnými za sledování a prosazování pravidel týkajících se voleb, včetně volebních orgánů.
- (7) V doporučení C(2018) 5949 Komise rovněž vyzvala členské státy, aby přijaly vhodná a přiměřená technická a organizační opatření s cílem řídit rizika spojená s bezpečností sítí a informačních systémů používaných při organizaci voleb.

⁽¹⁾ Doporučení Komise o sítích pro volební spolupráci, transparentnosti on-line, ochraně před kybernetickými bezpečnostními incidenty a boji proti dezinformačním kampaním v souvislosti s volbami do Evropského parlamentu, C(2018) 5949, 12.9.2018, https://commission.europa.eu/system/files/2018-09/soteu2018-cybersecurity-elections-recommendation-5949_en.pdf.

- (8) Cílem Akčního plánu pro evropskou demokracii ⁽²⁾ je posilovat postavení občanů a zvyšovat odolnost demokracie v celé Unii prosazováním svobodných a spravedlivých voleb v Unii, posilováním svobody sdělovacích prostředků a bojem proti dezinformacím. Komise v listopadu 2021 předložila balíček opatření zaměřených na posílení integrity voleb a otevřené demokratické diskuse, včetně návrhu o transparentnosti a cílení politické reklamy ⁽³⁾, návrhu o evropských politických stranách ⁽⁴⁾ a návrhů o volebních právech mobilních občanů Unie ⁽⁵⁾.
- (9) Odolnost volebních procesů v Unii by měla být posílena, a to v plném souladu se základními právy a demokratickými hodnotami, které jsou zakotveny ve standardech Unie a mezinárodních standardech.
- (10) Stabilita volebního práva má podstatný význam pro integritu a důvěryhodnost volebních procesů. Pravidla, která se mění často nebo těsně před volbami, mohou mást jak voliče, tak i volební úředníky a mohou být zkreslována a nesprávně uplatňována. To může být také vnímáno jako nástroj určený k ovlivňování výsledků ve prospěch úřadujících politiků. V souladu s pokynem II.2.b Kodexu osvědčených postupů ve volebních záležitostech ⁽⁶⁾, který vydala Komise Rady Evropy pro demokracii prostřednictvím práva (dále jen „Benátská komise“), by základní prvky volebního práva neměly být měněny méně než jeden rok před volbami. Mezi tyto základní prvky patří zejména pravidla týkající se přeměny hlasů na mandáty, členství ve volebních komisích nebo v jiných orgánech, které organizují hlasování, a dále vymezení hranic volebních obvodů a rozdělení mandátů mezi volební obvody. Ačkoli by se zásada stability volebního zákona neměla uplatňovat za účelem zachování situace odporující mezinárodnímu volebnímu standardům, nic z tohoto doporučení by nemělo být chápáno jako výzva členským státům, aby přijaly jakákoli opatření, která jsou v rozporu s pokynem II.2.b Kodexu osvědčených postupů ve volebních záležitostech.
- (11) V zájmu podpory vysoké volební účasti a podpory široké účasti občanů na demokratickém procesu by členské státy měly kandidátům a voličům nabídnout přístupné a uživatelsky vstřícné nástroje pro registraci, s přihlédnutím k potřebám různých skupin, včetně občanů pobývajících v zahraničí. S náležitým ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/2102 ⁽⁷⁾ by měla být zajištěna větší flexibilita, pokud jde o lhůty pro registrační postupy používané při volbách nebo rozšířené možnosti registrace voličů a kandidátů, včetně umožnění přístupu ke zvláštním způsobům hlasování elektronickými prostředky. Členské státy by zároveň měly věnovat pozornost skutečnosti, že různé skupiny, včetně starších osob, mohou čelit překážkám při přístupu k internetu a digitálním technologiím nebo mohou postrádat dovednosti k jejich účinnému používání.
- (12) Aby byl zajištěn účinný výkon volebních práv, měly by členské státy poskytovat občanům Unie informace o základních pravidlech a praktických opatřeních souvisejících s výkonem jejich volebních práv v jejich zemi. Tyto informace by měly být poskytovány aktivně a komplexním, jasným a jednoduchým způsobem. Měl by se použít více než jeden informační kanál a měly být zapojeny subjekty na místní úrovni. Členské státy by se mohly opřít o moderní komunikační nástroje, v různých formátech a ve více jazycích, jako jsou například krátká vysvětlující

⁽²⁾ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o evropském akčním plánu pro demokracii, COM(2020) 790 final, 3.12.2020, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=COM%3A2020%3A790%3AFIN>.

⁽³⁾ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o transparentnosti a cílení politické reklamy, COM(2021) 731 final, 25.11.2021, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52021PC0731>.

⁽⁴⁾ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o statusu a financování evropských politických stran a evropských politických nadací (přepřacované znění) COM(2021) 734 final, 25.11.2021, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52021PC0734>.

⁽⁵⁾ Návrh směrnice Rady, kterou se stanoví pravidla pro výkon práva volit a být volen ve volbách do Evropského parlamentu občanů Unie, kteří mají bydliště v některém členském státě a nejsou jeho státními příslušníky (přepřacované znění), COM(2021) 732 final, 25.11.2021, a návrh směrnice Rady, kterou se stanoví pravidla pro výkon práva volit a práva být volen v obecních volbách pro občany Unie s bydlištěm v členském státě, jehož nejsou státními příslušníky (přepřacované znění), COM (2021) 733 final, 25.11.2021, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/eu-citizenship/democracy-and-electoral-rights_en.

⁽⁶⁾ Rada Evropy, Benátská komise, 30. října 2002, Kodex osvědčených postupů ve volebních záležitostech, přijatý Benátskou komisí na jejím 51. a 52. zasedání, <https://rm.coe.int/090000168092af01>.

⁽⁷⁾ Směrnice (EU) 2016/2102 Evropského parlamentu a Rady ze dne 26. října 2016 o přístupnosti webových stránek a mobilních aplikací subjektů veřejného sektoru (Úř. věst. L 327, 2.12.2016, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2016/2102/oj>).

videa, které by srozumitelným a jednoduchým jazykem podávaly praktické informace. V této souvislosti by členské státy mohly rovněž využít požadavky na přístupnost stanovené v příloze I směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/882 ⁽⁸⁾.

- (13) Pandemie COVID-19 ukázala, že členské státy mají zájem o zavedení doplňkových způsobů hlasování na podporu volební účasti, jako je hlasování s předstihem, mobilní, korespondenční a elektronické hlasování. Při zpřístupňování těchto doplňkových způsobů hlasování jsou však zapotřebí nezbytná ochranná opatření k zajištění svobodných, spravedlivých a odolných voleb při plném respektování demokratických standardů a základních práv. Členské státy by také měly zajistit, aby byly i nadále k dispozici tradiční způsoby hlasování. Pokud takové způsoby hlasování zahrnují zpracování osobních údajů, použije se nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ⁽⁹⁾. Kompendium o elektronickém hlasování a dalších postupech využívajících IKT ⁽¹⁰⁾, zveřejněné Komisí v rámci balíčku týkajícího se občanství z roku 2023, poskytuje důležité informace o platných právních rámcích, softwarových systémech a technologiích, zkušebních metodikách, funkčních a provozních tocích, funkčních přístupnosti a hrozbách, zranitelnostech a zmírňujících opatřeních.
- (14) Za účelem podpory dodržování volebních práv občanů by členské státy, pokud zavedou doplňkové způsoby hlasování, měly zajistit, že budou občané řádně informováni a dostane se jim potřebné podpory, aby tyto způsoby mohli využívat. Je také důležité, aby volební úředníci absolvovali odpovídající odbornou přípravu.
- (15) V roce 2018 vydala Komise pokyny k uplatňování pravidel Unie pro ochranu údajů v souvislosti s volbami, v nichž zdůraznila povinnosti v oblasti ochrany údajů vztahující se na různé subjekty zapojené do volebních procesů jako jsou vnitrostátní volební orgány, politické strany, zprostředkovatelé a analytici údajů, platformy sociálních médií a reklamní internetové sítě. Evropský sbor pro ochranu osobních údajů, evropský inspektor ochrany údajů a vnitrostátní orgány pro ochranu údajů se otázkou ochrany údajů v souvislosti s volbami rovněž zabývali ⁽¹¹⁾. Uvedené pokyny by před volbami do Evropského parlamentu v roce 2024 a po nich měli podle potřeby zohlednit všichni aktéři.
- (16) Neměly být používány sledovací a špionážní nástroje k narušování demokratické diskuse, zejména nástroje zaměřené na politické aktéry a novináře. Použití špionážního softwaru může být za určitých podmínek záležitostí národní bezpečnosti, avšak využívání špionážního softwaru za účelem získání politické výhody nemůže být nikdy odůvodněné jako záležitost národní bezpečnosti. Národní bezpečnost je třeba chápat v souladu s judikaturou Soudního dvora Evropské unie, aby bylo zachováno účinné uplatňování práva Unie.
- (17) Je nezbytné podporovat všechny skupiny občanů, aby se účastnili voleb jako voliči i kandidáti, přičemž je třeba zohlednit jejich specifické potřeby a výzvy, s nimiž se potýkají. Zpráva Komise o volbách do Evropského parlamentu v roce 2019 ⁽¹²⁾ mimo jiné zdůraznila, že je stále třeba dosáhnout pokroku v oblasti inkluzivnosti a demokratické účasti ve volbách ze strany mladších osob, žen, mobilních občanů Unie a osob se zdravotním postižením. Poukázala také na to, že pokud jde o volby do Evropského parlamentu v roce 2019, byly mezi zvolenými poslanci Evropského parlamentu nadále nedostatečně zastoupeny některé skupiny obyvatel, přestože tvoří významnou část voličů, například osoby se zdravotním postižením.

⁽⁸⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/882 ze dne 17. dubna 2019 o požadavcích na přístupnost u výrobků a služeb (Úř. věst. L 151, 7.6.2019, s. 70, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/882/oj>).

⁽⁹⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (Úř. věst. L 119, 4.5.2016, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>).

⁽¹⁰⁾ https://commission.europa.eu/document/b0898ba3-c7ad-4af5-8467-5e23a0469a78_en.

⁽¹¹⁾ Příloha I prohlášení Evropského sboru pro ochranu osobních údajů 2/2019 o používání osobních údajů v průběhu politických kampaní, přijatého dne 13. března 2019.

⁽¹²⁾ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Zpráva o volbách do Evropského parlamentu v roce 2019, COM(2020) 252 final, 19.6.2020, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52020DC0252>.

- (18) Členské státy a politické strany mohou podpořit inkluzivnost voleb a účast všech skupin prostřednictvím konkrétních politik a opatření, které zohledňují jejich potřeby a výzvy. V této souvislosti mohou zohlednit demografické souvislosti a zeměpisnou polohu. Shromažďování údajů o účasti určitých skupin v plném souladu se základními právy a požadavky na ochranu údajů by mohlo pomoci identifikovat problémy a navrhnout politiky k jejich řešení. Členské státy by například mohly zahájit cílené informační kampaně, které zohlední potřeby konkrétních skupin. Členské státy by rovněž měly v souladu se svými volebními pravidly podporovat volební účast občanů Unie, kteří pobývají ve třetích zemích.
- (19) Mladí občané by měli být podporováni při výkonu svých volebních práv, a to jak jako voliči, tak jako kandidáti. Několik členských států již snížilo svou minimální věkovou hranici pro účast ve volbách na šestnáct nebo sedmáct let a jiné o tom uvažují. Podpora účasti mladých občanů, včetně prvovoličů, může zahrnovat činnosti, jako jsou např. podpora výchovy k občanství, pořádání volebních simulací ve školách, vědomostních testů nebo uměleckých soutěží o volbách, komunikační kampaně přátelské vůči mladým lidem, volební průvodci, jejichž cílem je seznámit děti a dospívající s procesem registrace a hlasování, povzbuzování studentů, aby se stali volebními pozorovateli, a programy vzájemné spolupráce, ve kterých mohou mladí voliči navzájem sdílet své zkušenosti. Mladým občanům, kteří uplatňují svá volební práva, by měla být poskytována podpora, mimo jiné podporou jejich dovedností a prostředí, které jim umožní svobodnou a spravedlivou volební účast. Členské státy by měly propagovat „Příručku o občanství EU“, která má mladým občanům pomoci seznámit se s dějinami, hodnotami a právy, na nichž je založen jejich status občanů Unie, jakož i s přínosy občanství Unie a s příležitostmi, které nabízí pro demokratickou angažovanost. Mělo by být podporováno šíření osvědčených postupů.
- (20) Jak zdůrazňuje Strategický rámec EU pro Romy ⁽¹³⁾, je třeba podporovat účast Romů v politickém životě na místní, regionální, vnitrostátní i uniijní úrovni. To je obzvláště důležité v členských státech s významnou romskou populací. Akční plán Komise proti rasismu ⁽¹⁴⁾ naznačil záměr Komise spolupracovat s evropskými politickými stranami, Evropskou sítí pro volební spolupráci a občanskou společností na zlepšení účasti skupin ohrožených marginalizací, jako jsou lidé menšinového rasového nebo etnického původu.
- (21) Článek 8 Smlouvy o fungování EU stanoví, že EU by ve všech svých činnostech měla usilovat o odstranění nerovností a podporovat rovné zacházení pro muže a ženy. Ve své „Strategii pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025“ ⁽¹⁵⁾ se Komise zavázala uplatňovat rovné příležitosti pro ženy a dosáhnout genderové vyváženosti v rozhodování a v politice. Komise ve své Zprávě o rovnosti žen a mužů v EU z roku 2023 ⁽¹⁶⁾ připomněla potřebu rovného zastoupení žen a mužů v politických rozhodovacích pozicích, aby lépe odráželo složení společnosti a posilovalo demokracii v EU. Členské státy by rovněž měly podporovat vyvážené zastoupení žen a mužů v řídicích orgánech volebních orgánů a sledovat, podporovat a pravidelně vyhodnocovat pokrok v oblasti rovnosti žen a mužů při výkonu volebních práv. Členské státy by mohly prosazovat opatření na podporu rovnosti žen a mužů, pokud jde o přístup k volbám a účast v nich. Při navrhování těchto opatření by mohly vycházet z odborných znalostí a údajů ohledně rovnosti žen a mužů shromážděných Evropským institutem pro rovnost žen a mužů. Opatření by mohla zahrnovat střídání žen a mužů na kandidátních listinách, používání jiných typů genderových kvót, propojení přidělování veřejných financí pro politické strany s podporou politické účasti žen nebo jiná podobná opatření. V zájmu podpory rovnosti žen a mužů by politické strany měly mít vnitřní politiky týkající se genderové vyváženosti, cílené odborné přípravy a zvyšování povědomí. Politické strany by měly podporovat genderovou vyváženost na kandidátních listinách a ve svých vlastních řídicích orgánech. Členské státy a politické strany by měly přijímat opatření k účinnému předcházení genderově podmíněným nenávisným projevům vůči politicky aktivním ženám, jejichž cílem je zdiskreditovat je nebo je odradit od politické účasti, a jejich řešení.

⁽¹³⁾ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě – Unie rovnosti: strategický rámec EU pro rovnost, začlenění a účast Romů, COM(2020) 620 final, 7.10.2020, https://commission.europa.eu/system/files/2021-01/eu_roma_strategic_framework_for_equality_inclusion_and_participation_for_2020_-_2030_0.pdf.

⁽¹⁴⁾ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, Unie rovnosti: Akční plán EU proti rasismu na období 2020–2025, COM(2020) 565 final, 18.9.2020, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=COM%3A2020%3A0565%3AFIN>.

⁽¹⁵⁾ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů, Unie rovnosti: strategie pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025, COM(2020) 152 final, 5.3.2020, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=COM:2020:152:FIN>.

⁽¹⁶⁾ Evropská komise, Generální ředitelství pro spravedlnost a spotřebitele, 2023 report on gender equality in the EU (Zpráva rovnosti žen a mužů z roku 2023), Úřad pro publikace Evropské unie, 2023, <https://data.europa.eu/doi/10.2838/4966>.

- (22) Úmluva Organizace spojených národů o právech osob se zdravotním postižením, jejíž smluvní stranou je EU v rámci své pravomoci a všechny členské státy, vyžaduje, aby smluvní strany zaručily osobám se zdravotním postižením politická práva a možnost využívat je na rovnoprávném základě s ostatními. V zájmu podpory inkluzivní účasti by členské státy měly v souladu se svými mezinárodními závazky, včetně Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením, podporovat, aby osoby se zdravotním postižením vykonávaly svá volební práva, ať už jako voliči nebo kandidáti, a odstraňovat překážky, s nimiž se setkávají při účasti ve volbách, a předcházet jejich vzniku, a to v souladu se strategií Komise týkající se práv osob se zdravotním postižením na období 2021–2030 ⁽¹⁷⁾. Členské státy by měly v souladu s příslušnými právními předpisy Unie a mezinárodními standardy přezkoumat možnost plošného odebrání volebních práv osobám s mentálním a psychosociálním postižením bez individuálního posouzení a možnosti soudního přezkumu. Členské státy by měly co nejlépe využít příručku o osvědčených volebních postupech v členských státech zabývajících se účastí občanů se zdravotním postižením ve volebním procesu ⁽¹⁸⁾, která byla oznámena ve Strategii práv osob se zdravotním postižením na období 2021–2030 Evropské komise, a i nadále by měly v rámci Evropské sítě pro volební spolupráci spolupracovat s Komisí na podpoře účinných navazujících opatření s přihlédnutím k názorům vyjádřeným subjekty zastupujícími zájmy osob se zdravotním postižením. Členské státy by měly zvážit zavedení praktických opatření k zajištění přístupnosti volebních místností, včetně využití prostředků, jako jsou kódy QR, Braillovo písmo, výtisky s velkým písmem, zvukové a snadno čitelné průvodce, hmatové šablony, lupy, dodatečné osvětlení, razítka a přístupné psací potřeby. Politické strany by se měly ve svých kampaních zabývat potřebami osob se zdravotním postižením, například by měly pořádat akce na přístupných místech a využívat prostředky, způsoby a formáty komunikace v souladu s právními předpisy Unie a členských států o přístupnosti. Členské státy a politické strany by měly rovněž zvážit poskytnutí jiných forem podpory, jako je telefonická asistence, tlumočení znakového jazyka, přístupná doprava a přístupné postupy pro žádosti o ubytování.
- (23) Jelikož politické strany a organizace pořádající kampaně stojí v první linii integrity voleb a mají dobré postavení k podpoře skutečné politické účasti, měly by být povzbuzovány k prosazování integrity voleb a pořádání spravedlivých volebních kampaní, mimo jiné tím, že vytvoří kodexy chování nebo přijmou závazky podporovat svobodu, spravedlivost a odolnost voleb a budou je dodržovat. Takové kodexy chování nebo závazky by měly prosazovat vysoké demokratické standardy. Mohly by zahrnovat závazky, jako je nepřijímání finančních příspěvků výměnou za výhody nebo zdržení se prosazování stereotypů, diskriminačních prohlášení a předsudků vůči určitým skupinám, zejména na základě jejich pohlaví, rasového nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo přesvědčení, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace.
- (24) Tyto kodexy nebo závazky by měly být zpřístupněny široké veřejnosti v dostatečném předstihu před volbami a měly by být doprovázeny vhodnými činnostmi dotčených subjektů zaměřenými na zvýšení informovanosti.
- (25) Informace o organizacích, nadacích a ostatních právních subjektech, které jsou spojeny s evropskými a vnitrostátními politickými stranami nebo vedou kampaně jejich jménem, by měly evropské a vnitrostátní politické strany zveřejnit, aby občanům umožnily porozumět vzájemným vztahům mezi různými politickými subjekty prosazujícími stejné politické cíle a kroky, a to i v kontextu politické reklamy. Tyto informace by rovněž pomohly orgánům dohledu mít přehled o finančních vazbách a strukturálních vztazích mezi různými subjekty přidruženými k politickým stranám.
- (26) Evropské a vnitrostátní politické strany by měly dále umožnit občanům, orgánům a zúčastněným subjektům plnit jejich úlohu v demokratickém procesu, včetně odhalování možného vměšování do volebních procesů nebo manipulace s nimi, a to tím, že zveřejní na svých internetových stránkách příslušné informace o tom, jak využívají politickou reklamu, včetně informací o částkách vynakládaných na reklamu a o zdrojích jejich financování. V zájmu zajištění vysoké úrovně transparentnosti politických kampaní a podpory odpovědnosti při používání politické reklamy by evropské a vnitrostátní politické strany měly rovněž zvážit, zda dobrovolně zajistí, aby politická reklama, kterou používají, mohla být jako taková jasně identifikována a odlišena od jiné reklamy a případně od jiných materiálů, jako je redakční obsah, a měly by tuto skutečnost zohlednit ve svých závazcích a kodexech chování. Měly by zvážit, zda u své politické reklamy poskytnou informace o totožnosti politické strany, která ji sponzoruje, a případně smysluplné informace o cílení reklamy a o používání systémů umělé inteligence.

⁽¹⁷⁾ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, Unie rovnosti: Strategie práv osob se zdravotním postižením na období 2021–2030, COM(2021)101 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A52021DC0101>.

⁽¹⁸⁾ Pracovní dokument útvarů Komise: Guide of good electoral practices in Member States addressing the participation of citizens with disabilities in the electoral process (Příručka o osvědčených volebních postupech v členských státech zabývajících se účastí občanů se zdravotním postižením ve volebním procesu), SWD(2023) 408 final, https://commission.europa.eu/document/66b9212e-e9b0-409d-88a3-c0e505a5e670_en.

- (27) Účinným způsobem, jak zapojit občany do volebního procesu a zvýšit důvěru veřejnosti vůči volbám, je pozorování voleb. Za účelem posílení transparentnosti volebních procesů podporovat angažovanost a účast a prosazovat svobodné, spravedlivé a odolné volební procesy. Členské státy by s ohledem na své právní rámce a mezinárodní závazky měly podporovat a usnadňovat nestranné a nezávislé pozorování voleb ve všech fázích volebního procesu, a to i ze strany občanů jakož i mezinárodních organizací. To by mělo zahrnovat zejména pozorování registrace voličů, sčítání hlasovacích lístků, účast konkrétních skupin, sledování politické reklamy a financování a uplatňování volebních pravidel v online prostředí.
- (28) Členské státy by měly podporovat rozvíjení kapacity a odborných znalostí v oblasti pozorování voleb, mimo jiné podporou odborné přípravy pro pozorovatele voleb, přičemž by měly vycházet ze znalostí sdílených v rámci Evropské sítě pro volební spolupráci a z mezinárodních standardů a osvědčených postupů, jako je Deklarace zásad pro mezinárodní volební pozorovatelské mise přijatá v roce 2005 v Organizaci spojených národů ⁽¹⁹⁾ a standardy Benátské komise a Úřadu pro demokratické instituce a lidská práva Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě. Mladým pozorovatelům voleb by mohla být poskytována zvláštní odborná příprava.
- (29) Konkrétní opatření na podporu pozorování voleb by mohla zahrnovat pořádání specializovaných setkání a konzultací mezi vnitrostátními volebními sítěmi a skupinami pozorovatelů, společné semináře týkající se hodnocení voleb a společné iniciativy zaměřené na zvyšování povědomí a rozvoj politik v oblasti pozorování voleb na podporu integrity, odolnosti a demokratické povahy voleb. Výměny osvědčených postupů týkajících se pozorování voleb mezi členskými státy v rámci Evropské sítě pro volební spolupráci by měly zahrnovat podporu volebních pozorovatelů a konkrétní opatření ke zvýšení informovanosti.
- (30) Politické strany a organizace pořádající kampaně by rovněž měly usnadňovat činnost volebních pozorovatelů, kteří s nimi spolupracují, a to i tím, že jim poskytnou nezbytný přístup k informacím o svých činnostech v souvislosti s volbami.
- (31) Spolehlivé volební systémy a procesy s minimem narušování jsou základními předpoklady demokracie. Volební procesy by mohly být ohroženy lidskými chybami, nepředvídanými katastrofami a různými incidenty. Členské státy by měly zajistit odolnost volebních procesů, a to i prostřednictvím zvláštní ochrany infrastruktury související s volbami a přijetím nezbytných opatření týkajících se zařízení, vybavení, sítí, systémů a infrastruktury z jiných odvětví, které se pro volby používají.
- (32) Jak je zdůrazněno v Akčním plánu pro evropskou demokracii, zařazení volebních procesů nebo aspektů jejich správy mezi kritickou infrastrukturu by mohlo zefektivnit úsilí řešit konkrétní hrozby. To by znamenalo řešení problémů souvisejících s obdobími voleb, pozorováním voleb, nezávislým dohledem nad volbami a účinnými prostředky nápravy a zahrnovalo by také monitorování, i online, zjišťování hrozeb, budování kapacit, provoz vnitrostátních volebních sítí a spolupráci se soukromým sektorem. Pokud jde o subjekty provozující infrastrukturu, která může být použita k podpoře voleb, je třeba v příslušných případech náležitě zohlednit požadavky stanovené směrnicemi Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2555 ⁽²⁰⁾ a (EU) 2022/2557 ⁽²¹⁾.
- (33) Kromě uplatňování směrnic (EU) 2022/2555 a (EU) 2022/2557 by členské státy měly usilovat o zajištění podobné úrovně odolnosti subjektů, které provozují infrastrukturu související s volbami, a to prováděním a aktualizací posouzení rizik, prováděním testů a zvyšováním podpory a odolnosti subjektů, které v průběhu voleb hrají významnou úlohu. Členské státy by rovněž měly zajistit, aby všechny příslušné subjekty přijaly vhodná a přiměřená technická, provozní a organizační opatření k řízení rizik plynoucích z incidentů způsobených přírodou nebo

⁽¹⁹⁾ Organizace spojených národů, 27. října 2005, Declaration of Principles for International Election Observation (Deklarace zásad pro mezinárodní volební pozorovatelské mise), https://www.eeas.europa.eu/eeas/declaration-principles-international-election-observation_en?s=328

⁽²⁰⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2555 ze dne 14. prosince 2022 o opatřeních k zajištění vysoké společné úrovně kybernetické bezpečnosti v Unii a o změně nařízení (EU) č. 910/2014 a směrnice (EU) 2018/1972 a o zrušení směrnice (EU) 2016/1148 (Úř. věst. L 333, 27.12.2022, s. 80, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj>).

⁽²¹⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2557 ze dne 14. prosince 2022 o odolnosti kritických subjektů a o zrušení směrnice Rady 2008/114/ES (Úř. věst. L 333, 27.12.2022, s. 164, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj>).

člověkem a z kybernetických incidentů. Měly by zavést metodiky a plány pro krizové řízení a k zajištění rychlé obnovy po těchto incidentech a vyměňovat si zkušenosti a osvědčené postupy.

- (34) Měla by být přijata konkrétní opatření k dalšímu posílení kybernetické bezpečnosti databází pro registraci voličů, systémů elektronického hlasování a dalších informačních systémů používaných k řízení volebních činností, jako je sčítání, audit a zobrazování výsledků voleb a povolební hlášení za účelem potvrzení a ověření výsledků. Další opatření by se mohla týkat fyzického zabezpečení volebních místností a míst pro sčítání hlasů, dále zařízení, prostředků a systémů pro tisk, přepravu a skladování hlasovacích lístků a dalších příslušných volebních materiálů, například speciálně zabezpečených volebních urn nebo razítek.
- (35) V září 2022 přijala Komise návrh aktu o kybernetické odolnosti ⁽²²⁾, jehož cílem je stanovit společné povinné požadavky na kybernetickou bezpečnost pro produkty s digitálními prvky, hardware a software. V zájmu zvýšení kybernetické odolnosti voleb by členské státy měly zajistit, aby se při volbách používaly bezpečnější hardwarové a softwarové produkty, přičemž by měl být zohledněn i tento návrh. Dále by členské státy měly zohlednit příslušné mezinárodní standardy, jako je doporučení Výboru ministrů Rady Evropy o standardech pro elektronické hlasování z roku 2017 ⁽²³⁾ a pokyny Rady Evropy o využívání informačních a komunikačních technologií ve volebních procesech z roku 2022 ⁽²⁴⁾. Měly by také využívat kompendium o elektronickém hlasování a postupech využívajících IKT.
- (36) Aby byla infrastruktura související s volbami chráněna před kybernetickými útoky, měly by členské státy s podporou Komise rovněž přijmout konkrétní opatření, a to i prostřednictvím společného mechanismu volební odolnosti uvedeného v Akčním plánu pro evropskou demokracii. Členské státy by se rovněž měly účastnit praktických cvičení k posouzení rizik a připravenosti, přičemž by měly vycházet ze společné práce podporované Komisí v rámci Evropské sítě pro volební spolupráci a skupiny pro spolupráci v oblasti bezpečnosti sítí a informací. Členské státy by rovněž měly co nejlépe využít zkušeností získaných při table-top cvičení uspořádaném v rámci společného mechanismu volební odolnosti dne 21. listopadu 2023. To by mělo být zohledněno při aktualizaci kompendia pro kybernetickou bezpečnost volebních technologií vypracovaného skupinou pro spolupráci bezpečnosti sítí a informací. Volební a kybernetické orgány členských států by si měly i nadále vyměňovat relevantní informace, zejména prostřednictvím společných výměn mezi Evropskou sítí pro volební spolupráci a skupinou pro spolupráci v oblasti bezpečnosti sítí a informací, a to zvláště před volbami do Evropského parlamentu. Na základě toho by členské státy měly provádět osvětovou činnost týkající se kroků, které mohou politické strany, organizace pořádající kampaně, kandidáti, volební úředníci a další subjekty zapojené do průběhu voleb podniknout ke zlepšení své online bezpečnosti a zmírnění možných kybernetických útoků.
- (37) Pro ochranu infrastruktury související s volbami je nezbytné průběžné řízení rizik na základě předem definovaných kritérií přijatelnosti rizik a předem definované metodiky. Klíčovou roli v tomto ohledu hrají údaje shromážděné v rámci hodnocení rizik a zátěžových testů. Členské státy by si měly s podporou Komise v rámci Evropské sítě pro volební spolupráci a v úzké spolupráci se skupinou pro spolupráci v oblasti bezpečnosti sítí a informací vyměňovat příslušné postupy k provádění hodnocení rizik a opatření ke zmírnění rizik, a tím umožnit rychlé šíření zkušeností a odborných znalostí, včetně úspěšných inovací. Výměny by měly zahrnovat vývoj společných metodik a plánů pro řešení krizí a pro zajištění rychlé obnovy po veškerých incidentech způsobených přírodou či lidmi, včetně kybernetických incidentů.

⁽²²⁾ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o horizontálních požadavcích na kybernetickou bezpečnost produktů s digitálními prvky a o změně nařízení (EU) 2019/1020, COM(2022)454 final, 15.9.2022, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52022PC0454>.

⁽²³⁾ Recommendation of the Committee of Ministers to member States on standards for e-voting (Doporučení Výboru ministrů členským státům o standardech pro elektronické hlasování) CM/Rec(2017)5, přijato Výborem ministrů dne 14. června 2017 na 1289. zasedání zástupců ministrů.

⁽²⁴⁾ Committee of Ministers' Guidelines on the use of information and communication technology (ICT) in electoral processes in Council of Europe member States (Pokyny Výboru ministrů k využívání informačních a komunikačních technologií (IKT) ve volebních procesech v členských státech Rady Evropy) (přijaty Evropským výborem pro demokracii a správu dne 9. února 2022 na 1424. zasedání Výboru ministrů).

- (38) Aby byly politické strany, politické nadace a organizace pořádající kampaně před takovými hrozbami náležitě chráněny, měly by přijmout opatření k řešení kybernetických bezpečnostních rizik ve svých interních činnostech a při provádění kampaní. Činnosti zaměřené na zvyšování povědomí a opatření k zajištění odolnosti by mohly zahrnovat poskytování informací členům stran a kandidátům o kybernetických bezpečnostních rizicích souvisejících s jejich činnostmi a činnostmi jiných jim blízkých subjektů, účast na odborné přípravě týkající se kybernetické bezpečnosti, jakož i zlepšení monitorování bezpečnosti digitálních platforem a nástrojů používaných pro volební kampaně.
- (39) Aby bylo zajištěno, že voliči obdrží spolehlivé informace, je důležité chránit informační prostředí voleb. Manipulace s informacemi, vměšování a šíření dezinformací, a to i automatizovanými prostředky na sociálních sítích, mohou mít negativní důsledky pro kvalitu demokratické diskuse, výkon volebních práv, vnímání a postoj voličů, což vede k dlouhodobým dopadům, mj. i na účast v budoucích volbách. Umělou inteligenci lze použít k vytváření obrazového, zvukového nebo audiovizuálního obsahu, který se znatelně podobá existujícím osobám, místům nebo událostem a který by se mohl nepravdivě jevit jako autentický (tzv. „deep fake“), nebo k manipulaci s tímto obsahem. Politická reklama může být nositelem dezinformací a vměšování ze zahraničí, zejména pokud tato reklama neodhaluje svou politickou povahu, totožnost svých sponzorů a subjektů, které ji financují, a kam a jakým způsobem byla zacílena. Komise předložila návrh týkající se transparentnosti a cílení politické reklamy, který vytvoří závazný rámec založený na společných standardech, jenž občanům umožní rozpoznat politickou reklamu a informovaně uplatňovat svá demokratická práva. Rovněž omezí a ohraničí používání osobních údajů k cílení politické reklamy. Kodex zásad boje proti dezinformacím⁽²⁵⁾ z roku 2022 stanoví samoregulační standardy zaměřené na boj proti dezinformacím a manipulacím s informacemi. Komise předložila návrh týkající se umělé inteligence⁽²⁶⁾, který zajistí označování obsahu umělé inteligence a zveřejnění jejího původu.
- (40) Za účelem podpory příslušných orgánů a tvůrců politik mohou členské státy zvážit průzkumy a zjišťování veřejného mínění jako prostředek ke sledování rozšíření a sociodemografické distribuce klíčových dezinformačních sdělení souvisejících s volbami. Informace získané v rámci těchto průzkumů by mohly být zpřístupněny výzkumným pracovníkům, novinářům, volebním pozorovatelům a občanské společnosti a dalším příslušným zúčastněným stranám.
- (41) Politické strany mají rovněž zvláštní odpovědnost chránit informační prostředí voleb tím, že zajistí, aby voliči dostávali správné informace včas, přístupným a srozumitelným způsobem, a tím, že budou ve spolupráci s dalšími zúčastněnými subjekty řešit manipulaci s informacemi, vměšování a dezinformace související s volbami, přičemž budou plně respektovat základní práva a demokratické hodnoty.
- (42) Aby bylo zajištěno, že budou občané dobře informováni a budou vědět, jak si zajistit svobodu při vytváření svých názorů, mělo by být podporováno budování odolnosti, zvyšování povědomí a odborná příprava týkající se vměšování do voleb. Úloha občanské společnosti, sdělovacích prostředků, výzkumných institucí a akademické obce v rozvoji informovanosti veřejnosti, mediální gramotnosti a kritického myšlení je klíčová pro to, aby byli občané vybaveni dovednostmi potřebnými k vytvoření úsudku ve složitých skutečnostech ovlivňujících demokratickou sféru. Tyto dovednosti jsou obzvláště důležité v souvislosti s rostoucí úlohou umělé inteligence, a to i ve volebních kampaních, například když občané používají systémy umělé inteligence pro získání informací pro svá volební rozhodnutí. Členské státy by měly co nejlépe využívat finanční prostředky, které jsou k dispozici na úrovni Unie na činnosti zaměřené na manipulace s informacemi, vměšování a dezinformace a ovlivňující svobodné, spravedlivé a odolné volby, mimo jiné propagací příležitostí financování z programu Občané, rovnost, práva a hodnoty zřízeného nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/692⁽²⁷⁾ a programu Erasmus+ zřízeného nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/817⁽²⁸⁾. Tyto činnosti by měly podporovat znalosti a porozumění ohledně toho, jak efektivně a bezpečně přistupovat ke sdělovacím prostředkům a tímto způsobem jich využívat

⁽²⁵⁾ Posílený kodex zásad boje proti dezinformacím (2022), <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/code-practice-disinformation>.

⁽²⁶⁾ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví harmonizovaná pravidla pro umělou inteligenci (akt o umělé inteligenci) a mění určité legislativní akty unie, COM/2021/206 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52021PC0206>.

⁽²⁷⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/692 ze dne 28. dubna 2021, kterým se zavádí program Občané, rovnost, práva a hodnoty a zrušují nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1381/2013 a nařízení Rady (EU) č. 390/2014, (Úř. věst. L 156, 5.5.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/692/oj>).

⁽²⁸⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/817 ze dne 20. května 2021, kterým se zavádí program Erasmus+: program Unie pro vzdělávání a odbornou přípravu, pro mládež a pro sport a zrušuje nařízení (EU) č. 1288/2013 (Úř. věst. L 189, 28.5.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/817/oj>).

a jak odpovědně vytvářet mediální obsah. Členské státy by mohly vybízet školy a vysokoškolské instituce, aby do svých osnov začlenily mediální gramotnost, kritické myšlení, politická práva a povinnosti občanů a porozumění fungování demokratických institucí a procesů jak ve své zemi, tak na úrovni Unie a podporu demokratické účasti.

- (43) Předběžné vyvracení v případě manipulace s informacemi, vměšování a dezinformací v souvislosti s volbami se opírá o preventivní zveřejňování spolehlivých informací o volebních postupech. Vyvracení v případě manipulace s informacemi a dezinformací o volebních postupech závisí na pohotových a spolehlivých reakcích. V současném rychle se měnícím bezpečnostním prostředí je obzvláště důležitá odborná příprava volebních a dalších příslušných orgánů ohledně toho, jak manipulacím s informacemi, vměšování a dezinformacím o volebních postupech účinně předcházet a vyvracet je. Členské státy by měly zavést další doplňková opatření k boji proti dezinformacím a manipulaci s informacemi, které narušují volby. V této souvislosti by se mohly spoléhat na Evropské středisko pro sledování digitálních médií a jeho střediska jako na zdroje informací pro subjekty zapojené do volebních procesů, jako jsou pozorovatelé voleb, pedagogové a jiní šířitelé, pokud jde o způsoby vyvracení dezinformací souvisejících s volbami.
- (44) Již doporučení (EU) 2018/234 ⁽²⁹⁾ vybízí příslušné vnitrostátní orgány, aby na základě zkušeností členských států určily osvědčené postupy při zjišťování, zmírňování a řízení rizik pro volební proces plynoucích z dezinformací. Tato rizika se od té doby v důsledku změn bezpečnostního prostředí ve srovnání s předchozími volbami stala ještě naléhavějšími. Příslušné vnitrostátní orgány by proto měly tyto osvědčené postupy dále rozvíjet a aktualizovat, mimo jiné využíváním nástrojů pro detekci umělé inteligence. Vnitrostátní volební sítě by měly posílit svou spolupráci v této oblasti, mimo jiné výměnou osvědčených postupů v rámci Evropské sítě pro volební spolupráci a úzkou spoluprací se systémem včasného varování. To by mohlo zahrnovat výměnu odborných znalostí mezi členskými státy, které čelí podobným výzvám, a to i kvůli své zeměpisné poloze.
- (45) Zmírnit riziko manipulace s informacemi a dezinformací během voleb by mohly pomoci jasné kanály spolupráce mezi vnitrostátními volebními sítěmi, Evropskou sítí pro volební spolupráci a mediálními platformami a vydavateli politické reklamy, a to zejména prostřednictvím podpory vývoje standardů pro posílení šíření spolehlivých informací. Členské státy již s cílem řešit manipulace s informacemi, vměšování a dezinformace spolupracují v Evropské síti pro volební spolupráci, skupině evropských regulačních orgánů pro audiovizuální mediální služby ⁽³⁰⁾, systému včasného varování ⁽³¹⁾ a dalších rámcích, přičemž rozvíjejí multidisciplinární reakci na takové hrozby ve volebních procesech. Tyto sítě by v rozvíjení vhodných reakcí měly pokračovat, a to i podporou spolupráce mezi členskými státy. Měla by být posílena spolupráce mezi Evropskou sítí pro volební spolupráci a těmito dalšími evropskými sítěmi provádějícími činnosti související s volebními procesy, a to i ve spojení se společným mechanismem volební odolnosti. Měly by být podporovány osvědčené postupy, včetně společných setkání různých sítí, jako je společné zasedání Evropské sítě pro volební spolupráci a systému včasného varování dne 6. prosince 2023. V rámci svého komplexního přístupu ke svobodným, spravedlivým a odolným volbám v Evropě by Evropská síť pro volební spolupráci měla také nadále usnadňovat zapojení mezinárodních subjektů, například Rady Evropy a Úřadu pro demokratické instituce a lidská práva Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě.
- (46) Dary ze třetích zemí vnitrostátním politickým stranám, politickým nadacím, politickým kandidátům a organizacím zúčastněným v kampaních, zejména pokud nejsou kontrolovány, by mohly nepřiměřeně ovlivnit demokratické procesy v Unii a být prostředkem vměšování ze strany třetích zemí. Tyto dary by mohly ovlivnit spravedlivost nebo integritu politické soutěže, vést k narušení rovných podmínek z důvodu porušení pravidel pro příjmové a výdajové stropy, umožnit korupci či ohrozit vnitrostátní veřejný pořádek. Dary ze třetích zemí politickým stranám, politickým nadacím, kandidátům, organizacím pořádajícím kampaně a příslušným politickým hnutím by proto měly být omezeny nebo zakázány a v každém případě by měly podléhat požadavkům na transparentnost.

⁽²⁹⁾ Doporučení Komise (EU) 2018/234 ze dne 14. února 2018 týkající se posílení evropského charakteru a efektivního průběhu voleb do Evropského parlamentu v roce 2019 (Úř. věst. L 45, 17.2.2018, s. 40, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2018/234/oj>).

⁽³⁰⁾ Commission Decision of 3.2.2014 on establishing the European Regulators Group for Audiovisual Media Services (rozhodnutí Komise ze dne 3. února 2014, kterým se ustavuje skupina evropských regulačních orgánů pro audiovizuální mediální služby), C(2014) 462 final.

⁽³¹⁾ Společné sdělení Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Akční plán proti dezinformacím, JOIN(2018) 36 final, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/586157e5-923f-11e9-9369-01aa75ed71a1>.

- (47) Nařízení Evropského parlamentu a Rady 1141/2014 ⁽³²⁾ upravuje financování evropských politických stran, včetně financování ze třetích zemí. V souladu s uvedeným nařízením nesmějí evropské politické strany ani evropské politické nadace přijmout anonymní dary nebo příspěvky, dary pocházející od jakéhokoliv orgánu veřejné moci členského státu či třetí země, nebo od podniků, v nichž tento orgán může na základě vlastnictví, na základě finanční účasti v nich nebo na základě předpisů, jimiž se podnik řídí, vykonávat přímo či nepřímo dominantní vliv, ani dary od jakýchkoli soukromých subjektů se sídlem ve třetí zemi nebo od jednotlivců ze třetí země, kteří nemají právo volit ve volbách do Evropského parlamentu.
- (48) Doporučení Rady Evropy o společných pravidlech proti korupci při financování politických stran a volebních kampaní ⁽³³⁾ zdůrazňuje, že by státy měly výslovně omezit, zakázat nebo jinak regulovat dary politickým stranám od zahraničních dárců. V pokynech Benátské komise k financování politických stran ⁽³⁴⁾ se uvádí, že dary od zahraničních států nebo podniků by měly být zakázány, ačkoli tento zákaz by neměl bránit poskytování darů od státních příslušníků žijících v zahraničí. Podle těchto pokynů lze rovněž stanovit další omezení, zejména maximální výši každého příspěvku, zákaz příspěvků od podniků průmyslové či obchodní povahy nebo od náboženských organizací či předběžnou kontrolu příspěvků členů stran, kteří chtějí kandidovat ve volbách, ze strany veřejných orgánů specializovaných na volební záležitosti.
- (49) Aby se zabránilo zahraničnímu vměšování, měly by členské státy zjistit a řešit případné nedostatky ve svých právních předpisech a dalších regulačních opatřeních, které se týkají darů poskytovaných ze třetích zemí politickým stranám, politickým nadacím, politickým kandidátům a organizacím pořádajícím kampaně. Měly by účinně řešit obcházení příslušných pravidel, včetně zvážení zákazu darování jménem jiné osoby. Dary by se měly rozumět jakékoli peněžní nabídky, jakékoli věcné nabídky, poskytování jakéhokoli zboží, služeb nebo prací pod tržní hodnotou a/nebo jakékoli jiné transakce, které pro dotýčný subjekt představují ekonomickou výhodu (včetně zápujček), s výjimkou obvyklých politických aktivit, které dobrovolně vykonávají jednotlivci. V této souvislosti by členské státy mohly využít pokynů pracovní skupiny OECD složené z vysokých úředníků zabývajících se integritou ve veřejném sektoru ⁽³⁵⁾ a Skupiny států proti korupci (GRECO) zřízené Radou Evropy ⁽³⁶⁾.
- (50) Komise monitoruje prevenci korupce související s financováním politických stran v členských státech v rámci zpráv o právním státu a od roku 2022 vydává související doporučení.
- (51) V zájmu podpory integrity volebního procesu a řešení skutečných nebo předvídatelných negativních dopadů na svobodné a spravedlivé volby by politické strany a jejich přidružené subjekty měly posoudit rizika plynoucí z darů ze třetích zemí a darů potenciálně spojených s korupcí nebo jinou trestnou činností. Při hodnocení rizik by politické strany a jejich přidružené subjekty měly zvážit opatření k řešení zjištěných rizik, včetně řádné identifikace dárců, aby se předešlo jakémukoli riziku skrytého financování prostřednictvím „bílých koní“.

⁽³²⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) č. 1141/2014 ze dne 22. října 2014 o statusu a financování evropských politických stran a evropských politických nadací (Úř. věst. L 317, 4.11.2014, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/1141/2018-05-04>).

⁽³³⁾ Rada Evropy, Recommendation of the Committee of Ministers to member states on common rules against corruption in the funding of political parties and electoral campaign (Doporučení Výboru ministrů členským státům o společných pravidlech proti korupci při financování politických stran a volebních kampaních) Rec(2003)4 ze dne 8. dubna 2003, <https://rm.coe.int/16806cc1f1>.

⁽³⁴⁾ Benátská komise, Guidelines and Report on the financing of political parties (Pokyny a zpráva o financování politických stran), přijaté na 46. plenárním zasedání, CDL-INF(2001)8, [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-INF\(2001\)008-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-INF(2001)008-e).

⁽³⁵⁾ Pracovní skupina OECD složená z vysokých úředníků zabývajících se integritou ve veřejném sektoru prosazuje vytváření a provádění politik v oblasti integrity a boje proti korupci, které podporují řádnou správu věcí veřejných. Jejím cílem je také posílit celkové hodnoty, důvěryhodnost a kapacitu institucí zapojených do procesů tvorby politik. Další informace jsou k dispozici na tomto odkazu: <https://www.oecd.org/corruption/ethics/working-party-of-senior-public-integrity-officials.htm>

⁽³⁶⁾ Skupina států proti korupci (GRECO) byla zřízena Radou Evropy za účelem monitorování stavu dodržování protikorupčních pravidel Rady ze strany států.

- (52) Členské státy by měly posílit svou spolupráci v rámci Evropské sítě pro volební spolupráci, mimo jiné společným určováním společných norem a referencí v oblasti darů a další podpory ze strany třetích zemí vnitrostátním politickým stranám, politickým nadacím a organizacím pořádajícím kampaně.
- (53) V zájmu dalšího posílení evropského charakteru a efektivního průběhu voleb do Evropského parlamentu by mělo pokračovat úsilí o zapojení všech občanů do voleb do Evropského parlamentu a o další usnadnění výkonu souvisejících volebních práv.
- (54) Šíření informací o otevíracích hodinách volebních místností s dostačeným časovým předstihem, jakož i dřívější otevření a pozdější uzavření volebních místností v den voleb, též při volbách do Evropského parlamentu, by umožnilo účast na volbách většímu počtu občanů, zejména těm, kteří žijí v odlehlých oblastech nebo mají neobvyklou pracovní dobu.
- (55) Jak je uvedeno ve zprávě o volbách do Evropského parlamentu v roce 2019, ve zprávě o uplatňování směrnice 94/80/ES za rok 2018 ⁽³⁷⁾ a ve zprávě o evropském občanství pro rok 2020 ⁽³⁸⁾, členské státy by měly dále podporovat výkon volebních práv občanů Unie a informovanost o jejich právech a příslušných postupech. Měly by se také zabývat možnými překážkami účasti mobilních občanů Unie ve volbách do Evropského parlamentu, ať už jako voličů, nebo jako kandidátů. Poskytování informací o příslušných právech a platných postupech lze podpořit využitím běžně dostupných digitálních nástrojů, včetně jednotné digitální brány zřízené nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1724 ⁽³⁹⁾, která umožňuje přístup k příslušným unijním a vnitrostátním internetovým stránkám, včetně stránek o volebních právech. Komise rovněž vyzývá členské státy, aby co nejlépe využívaly komunikační služby a služby pro řešení problémů na úrovni Unie, jako jsou kontaktní středisko Evropské Direct (EDCC) a SOLVIT, které nabízí Komise s cílem poskytovat občanům Unie přesné a včasné informace o právech spojených s občanstvím a o volebních postupech.
- (56) Další komunikační opatření by posílila evropský charakter voleb do Evropského parlamentu. Vnitrostátní politické strany by kampaně k volbám do Evropského parlamentu měly zahájit co nejdříve, neboť jsou klíčovými aktéry při zvyšování povědomí o volbách do Evropského parlamentu u občanů Unie, včetně mobilních občanů Unie. Jak je uvedeno ve zprávě Komise o volbách do Evropského parlamentu v roce 2019, klíčovým prvkem při posilování evropského charakteru voleb do Evropského parlamentu je i nadále společné komunikační úsilí různých orgánů EU, členských států a občanské společnosti.
- (57) V zájmu dalšího zvýšení transparentnosti propojení mezi vnitrostátními a evropskými politickými stranami a politickými skupinami v Evropském parlamentu by vnitrostátní politické strany měly mít možnost a jsou vybízeny k tomu, aby před zahájením kampaně oznámily, že jsou přidruženy k některé evropské politické straně nebo že takový proces přidružení probíhá. V zájmu posílení evropského rozměru voleb by členské státy měly poskytování těchto informací veřejnosti podporovat a usnadňovat. Členské státy a politické strany by mohly podporovat další opatření zvyšující transparentnost vazby mezi evropskými a vnitrostátními politickými stranami, například podporou pořádání společných akcí s evropskými a vnitrostátními politickými stranami.
- (58) Aby mohly evropské politické strany plnit svou úlohu stanovenou v čl. 10 odst. 4 Smlouvy o Evropské unii, tedy přispívat k utváření evropského politického vědomí a k vyjadřování vůle evropských občanů, měly by mít možnost oslovit své členy a volební obvody v celé Unii, včetně provádění přeshraničních kampaní v rámci Unie. Členské státy by měly usnadnit vedení účinných přeshraničních kampaní evropskými politickými stranami a politickými skupinami Evropského parlamentu v celé Unii, aby tak pomohly posílit evropský rozměr voleb do Evropského parlamentu.

⁽³⁷⁾ Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o uplatňování směrnice 94/80/ES o právu volit a být volen v obecních volbách, COM(2018)44 final, 25.1.2018, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX%3A52018DC0044>.

⁽³⁸⁾ Evropská komise, Generální ředitelství pro spravedlnost a spotřebitele, Zpráva o občanství EU pro rok 2020 – Posílení postavení občanů a ochrana jejich práv, Úřad pro publikace Evropské unie, 2020, <https://data.europa.eu/doi/10.2775/559516>.

⁽³⁹⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1724 ze dne 2. října 2018, kterým se zřizuje jednotná digitální brána pro poskytování přístupu k informacím, postupům a k asistenčním službám a službám pro řešení problémů a kterým se mění nařízení (EU) č. 1024/2012 (Úř. věst. L 295, 21.11.2018, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1724/oj>).

- (59) Aby byla nadále zaručena integrita voleb do Evropského parlamentu, členské státy by měly být povzbuzovány k tomu, aby dále řešily riziko vícenásobného hlasování a vícenásobných kandidatur. Za tímto účelem by občané Unie měli být informováni o pravidlech a sankcích souvisejících s vícenásobným hlasováním. Členské státy by si měly s podporou Komise včas vyměňovat přesné údaje o mobilních občanech Unie, kteří se účastní voleb jako voliči nebo kandidáti. V této souvislosti by členské státy měly pokračovat v přípravách zahájených v rámci skupiny odborníků pro volební záležitosti⁽⁴⁰⁾, aby prostřednictvím příslušného zabezpečeného nástroje poskytnutého Komisí zajistily účinnou a šifrovanou výměnu údajů nezbytných k tomu, aby se zabránilo vícenásobnému hlasování. Mobilní občané Unie by neměli být z důvodu zapsání do seznamu voličů v členském státě bydlště vyškrtnuti ze seznamu voličů pro všechny typy voleb v zemi svého původu.
- (60) Jak uvádí doporučení (EU) C(2018) 5949, v zájmu podpory svobodných, spravedlivých a odolných volebních procesů by měla být dále posílena spolupráce v rámci vnitrostátních volebních sítí. Členové vnitrostátních volebních sítí by si měli rychle vyměňovat informace o otázkách, které mohou ovlivnit volby do Evropského parlamentu, včetně společného zjišťování hrozeb a nedostatků a sdílení poznatků a odborných znalostí, a v případě potřeby vytvářet protokoly a pracovní postupy pro spolupráci a sdílení informací s cílem předcházet rušivým incidentům ovlivňujícím volby, chránit před nimi, reagovat na ně, zmírňovat je přijímat příslušná nápravná opatření. Nejsou-li donucovací orgány součástí vnitrostátních volebních sítí, členské státy by mohly zvážit zřízení stálého spojení mezi vnitrostátními volebními sítěmi a příslušnými vnitrostátními donucovacími orgány, přičemž musí být plně respektovány demokratické hodnoty. Vnitrostátní volební sítě by za tímto účelem mohly zapojit další zúčastněné subjekty, jako jsou výzkumní pracovníci, akademická obec, pozorovatelé voleb a obránci lidských práv. Měly by rovněž úzce spolupracovat s vnitrostátními parlamenty a společně s nimi podporovat zvyšování informovanosti o důležitosti ochrany integrity volebních procesů, včetně ochrany před rizikem vměšování. Aby bylo zajištěno, že vnitrostátní volební sítě budou schopny náležitě plnit svou úlohu a pokračovat ve své činnosti, měly by jim členské státy poskytnout nezbytné rámce, zdroje a prostředky.
- (61) Před příštími volbami do Evropského parlamentu i po nich by členské státy měly posílit spolupráci mezi svými vnitrostátními volebními sítěmi, zejména v rámci Evropské sítě pro volební spolupráci. Přitom by se měly opírat o mechanismy podporující rychlou výměnu informací o otázkách ovlivňujících volby,

PŘIJALA TOTO DOPORUČENÍ:

I. Předmět

1. Toto doporučení podporuje vysoké demokratické standardy voleb v Evropské unii a posílení evropského charakteru a efektivního průběhu voleb do Evropského parlamentu. Je určeno členským státům, evropským a vnitrostátním politickým stranám, politickým nadacím a organizacím pořádajícím kampaně v souvislosti s přípravou na volby v Unii, včetně voleb do Evropského parlamentu v roce 2024.

II. Obecné zásady týkající se voleb v Unii

2. Volby v Unii by se měly řídit nejvyššími demokratickými standardy. Členské státy by měly podporovat mimo jiné vysokou volební účast, inkluzivní účast, snadný a rovný výkon volebních práv, odolnost volebních procesů, integritu a tajnost hlasování, jakož i rovnost příležitostí, zejména pokud jde o veřejné financování stran a kampaní, přičemž musí být dodržována základní práva.
3. V souladu s Kodexem osvědčených postupů ve volebních záležitostech Benátské komise Rady Evropy by nemělo být možné měnit základní prvky volebních zákonů v době kratší než jeden rok před volbami.

⁽⁴⁰⁾ Skupina odborníků pro volební záležitosti – Right to vote and to stand as a candidate in elections for the EP and in municipal elections (Právo volit a kandidovat ve volbách do EP a v komunálních volbách) (E00617), <https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?lang=en&do=groupDetail.groupDetail&groupID=617>

III. Podpora volební účasti a inkluzivní účasti

4. V zájmu podpory široké volební účasti by členské státy měly podniknout nezbytné kroky k případnému usnadnění registrace voličů a kandidátů ve volbách, včetně poskytování nezbytných informačních nástrojů a podpory na místní úrovni. Použití nástrojů, například pro online registraci nebo elektronické shromažďování podpisů na podporu kandidátů, by mělo být snadno dostupné a uživatelsky vstřícné.
5. Při zavádění doplňkových způsobů hlasování, jako je hlasování s předstihem, mobilní, korespondenční a elektronické hlasování, by členské státy měly zajistit, aby tyto způsoby podléhaly nezbytným zárukám. Kromě toho by měly přijmout nezbytná opatření k informování občanů o dostupnosti a přístupnosti těchto způsobů hlasování a poskytnout jim nezbytnou podporu na všech úrovních, včetně místní. V tomto ohledu se členské státy vyzývají, aby co nejlépe využívaly kompendium o elektronickém hlasování a dalších postupech využívajících IKT, které vypracovala Komise společně s členskými státy v rámci Evropské sítě pro volební spolupráci. Členské státy by měly zajistit, aby volební úředníci absolvovali odpovídající odbornou přípravu ohledně nových způsobů hlasování.
6. Při podpoře volební účasti a účasti by členské státy měly podnikat kroky k účinnému řešení potřeb různých skupin, a to i v rámci svých komunikačních činností. Při poskytování informací o volbách do Evropského parlamentu by členské státy měly co nejlépe využívat Příručku o občanství EU k dalšímu zvýšení povědomí o občanství EU u mladých občanů EU, kteří se začínají demokraticky angažovat.
7. Členské státy by měly prosazovat opatření na podporu rovnosti žen a mužů, pokud jde o přístup k volbám a účast v nich. Měly by rovněž podporovat genderovou vyváženost v řídicích orgánech v rámci volebních orgánů. Členské státy by měly monitorovat, podporovat a pravidelně vyhodnocovat pokrok v oblasti rovnosti žen a mužů při výkonu volebních práv, a to i prostřednictvím shromažďování, analýzy a šíření údajů o ženách a mužích jako voličích a kandidátech ve volbách, ve volených funkcích a na rozhodovacích pozicích v politických stranách.
8. Členské státy by měly podporovat volební účast osob se zdravotním postižením, jako voličů i jako kandidátů, a odstraňovat překážky, s nimiž se při účasti ve volbách setkávají, a předcházet jejich vzniku, včetně plošného odnětí volebních práv osobám s mentálním a psychosociálním postižením bez individuálního posouzení a možnosti soudního přezkumu. Měly by také podporovat účast osob se zdravotním postižením jako volebních úředníků. Členské státy by měly zajistit obecné rozšíření osvědčených postupů podporujících účast občanů se zdravotním postižením ve volebním procesu. Měly by co nejlépe využívat příručku o osvědčených volebních postupech v členských státech, která se zabývá účastí občanů se zdravotním postižením ve volebním procesu a která byla vypracována v rámci Evropské sítě pro volební spolupráci.
9. Evropské a vnitrostátní politické strany, politické nadace a organizace zúčastněné v kampaních se vyzývají k přijetí kroků k účinnému řešení potřeb konkrétních skupin ve volbách. Měly by tomu věnovat zvláštní pozornost ve svých komunikačních materiálech a politické reklamě, přičemž by měly využívat vhodné prostředky, způsoby a formáty komunikace a usnadňovat jejich aktivní politickou účast. Politické strany by měly na svých kandidátních listinách a ve svých řídicích orgánech podporovat genderovou vyváženost.

IV. Podpora integrity voleb a vedení spravedlivé kampaně

10. Politické strany a organizace pořádající kampaně se vyzývají, aby v rámci kampaní přijaly závazky a kodexy chování týkající se integrity voleb a vedení spravedlivé kampaně. Členské státy se vyzývají, aby dodržování těchto závazků a kodexů usnadňovaly a podporovaly.
11. Závazky a kodexy chování uvedené v bodě 10 by měly zahrnovat zejména:
 - a) podporu inkluzivní politické diskuse;
 - b) zdržení se manipulativního chování, které ohrožuje nebo potenciálně může negativně ovlivnit hodnoty, postupy a politické procesy, a to zejména:
 - i) vytváření, používání nebo šíření zfalšovaných, vykonstruovaných, neoprávněně zveřejněných nebo odcizených údajů nebo materiálů, včetně „deep fakes“ generovaných systémy umělé inteligence;

- ii) vytváření, používání nebo šíření zavádějícího nebo nenávistného obsahu;
- iii) používání manipulativních taktik, technik a postupů k šíření nebo zesilování politických sdělení;
- iv) zastupování nedeklarovaných zájmů;
- c) zajištění transparentnosti obdržených finančních příspěvků, včetně věcných plnění, jako jsou přijaté dary a pohostinství, půjček a příspěvků na kampaň a výdajů, zejména darů přesahujících stanovený strop;
- d) zajištění transparentnosti své politické reklamy, a to i v souladu s doporučením uvedeným v bodě 13;
- e) podnikání aktivních kroků k udržování dobré kybernetické hygieny, jako jsou pravidelné kontroly kybernetické bezpečnosti, s cílem rozpoznat útoky, odrazovat od nich a předcházet jim;
- f) podporu nezávislého pozorování dodržování příslibů stanovených v takových závazcích a kodexech chování.

V. Opatření v zájmu transparentnosti v oblasti přidružování a politické reklamy

12. Evropské a vnitrostátní politické strany by měly na svých internetových stránkách poskytovat informace o organizacích, nadacích a jiných právních subjektech, které jsou k nim přidruženy nebo v jejich zájmu vedou kampaň.
13. Evropské a vnitrostátní politické strany by měly na svých internetových stránkách poskytovat informace o tom, jak využívají politickou reklamu, včetně částek vynaložených na politickou reklamu a použitých zdrojů financování. Evropské a vnitrostátní politické strany by měly zvážit dobrovolné zajištění toho, aby jejich politická reklama mohla být jako taková jasně označena, a to i v případě, že zahrnuje materiály připravené interně k šíření prostřednictvím online sociálních médií. Politická reklama by měla být poskytována s informacemi o totožnosti politické strany, která reklamu sponzoruje, v příslušných případech se smysluplnými informacemi o cílení reklamy a o používání systémů umělé inteligence při přípravě obsahu nebo šíření reklamy.

VI. Podpora pozorování voleb

14. Členské státy se vyzývají, aby s ohledem na svůj právní rámec a mezinárodní závazky podporovaly pozorování voleb ze strany občanů a mezinárodních organizací, které prosazují příslušné mezinárodní standardy, včetně případného usnadnění jejich registrace u příslušných vnitrostátních orgánů.
15. Členské státy by měly podporovat činnosti odborné přípravy pro volební pozorovatele, a to i pokud tuto činnost provádějí občané, za účelem získání odborných znalostí a schopnosti reagovat na témata související s volbami. Odborná příprava by měla zahrnovat účast různých skupin na volebních procesech, nekalé volební praktiky a podvody, též online, odhalování skrytého a nezákonného ovlivňování, včetně ovlivňování ze strany třetích zemí, a manipulace s informacemi, vměšování a dezinformace.
16. Členské státy by měly prostřednictvím svých vnitrostátních volebních sítí spolupracovat s organizacemi volebních pozorovatelů:
 - a) aby zvyšovaly informovanost o významu kontroly volebních procesů;
 - b) aby rozvíjely politiky podporující integritu, odolnost a demokratickou povahu voleb;
 - c) aby porozuměly tomu, jak lze nové technologie využít k manipulaci s informacemi, vměšování a šíření dezinformací na úkor svobodných a spravedlivých voleb.
17. Členské státy by v rámci Evropské sítě pro volební spolupráci měly prostřednictvím svých vnitrostátních volebních sítí pokračovat ve výměně osvědčených postupů v oblasti pozorování voleb.

18. Politické strany a organizace zúčastněné v kampaních by měly spolupracovat s pozorovateli voleb s cílem usnadnit jim pozorovatelskou činnost.

VII. Ochrana infrastruktury související s volbami a zajištění odolnosti vůči kybernetickým a jiným hybridním hrozbám

19. Členské státy by měly zajistit odpovídající ochranu infrastruktury související s volbami, mimo jiné podporou informovanosti o jakýchkoli nepředvídaných událostech, které by mohly významně narušit hladký průběh voleb, a plánováním pro případ, že nastanou. Aniž jsou dotčeny povinnosti členských států v souvislosti s prováděním směrnice (EU) 2022/2557, členské státy se vyzývají, aby okamžitě začaly určovat subjekty provozující infrastrukturu související s volbami, jež mají zásadní význam pro pořádání a průběh voleb, a aby přijaly nezbytná opatření ke zvýšení odolnosti těchto subjektů a pomohly jim lépe řešit rizika ohrožující jejich činnost.
20. Členské státy by měly přijmout opatření, jež zajistí připravenost na kybernetické bezpečnostní incidenty související s volbami, schopnost reagovat na ně a přijímat příslušná nápravná opatření, a to s přihlédnutím k požadavkům stanoveným směrnicí (EU) 2022/2555. Zejména by měly zajistit, aby technologie používané při volbách byly navrženy, vyvinuty a vyrobeny tak, aby zajistily vysokou úroveň kybernetické bezpečnosti. Kromě toho by členské státy měly zajistit spolupráci mezi veřejnými a soukromými subjekty zapojenými do kybernetické bezpečnosti voleb. Měly by zvýšit povědomí o kybernetické hygieně politických stran, kandidátů, volebních úředníků a dalších subjektů, které mají vztah k volbám.
21. Členské státy by měly provádět nebo aktualizovat posouzení rizik, pokud jde o odolnost infrastruktury související s volbami a subjekty, jež ji provozují, a shromažďovat a shrnovat údaje, které z těchto posouzení rizik, včetně všech příslušných testů kybernetické odolnosti jejich volebních systémů, vyplývají. Členské státy by v rámci Evropské sítě pro volební spolupráci a v příslušných případech na společných zasedáních se skupinou pro spolupráci v oblasti bezpečnosti sítí a informací měly sdílet zkušenosti o zjištěných rizicích a odpovídajících vlastních rizik, jejich pravděpodobnosti a opatřeních k jejich zmírnění, možných důsledcích a přijatelných úrovních a případně i popis testů provedených u volební infrastruktury. V rámci Evropské sítě pro volební spolupráci a v příslušných případech v úzké spolupráci se skupinou pro spolupráci v oblasti bezpečnosti sítí a informací by členské státy měly podporovat rozvoj a co nejlepší využívání společných norem a šablon pro sběr údajů.
22. Členské státy by měly i nadále co nejlépe využívat společný mechanismus volební odolnosti, který Komise zpřístupnila v rámci Evropské sítě pro volební spolupráci, k vzájemné výměně osvědčených postupů a praktických opatření k zajištění svobody, spravedlivosti a odolnosti voleb v Unii, a to i pokud jde o online forenzní analýzy, dezinformace a kybernetickou bezpečnost voleb a vzájemnou podporu při řešení hrozeb. Členské státy by rovněž měly pokračovat ve spolupráci a výměně informací a osvědčených postupů v rámci Evropské sítě pro volební spolupráci a skupiny pro spolupráci v oblasti bezpečnosti sítí a informací a tuto spolupráci prohlubovat, v případě potřeby i prostřednictvím společných zasedání a případných aktualizací kompendia pro kybernetickou bezpečnost volebních technologií, zejména před příštími volbami do Evropského parlamentu.

VIII. Ochrana informací souvisejících s volbami

23. Členské státy by měly přijmout opatření na ochranu informačního prostředí voleb a zajistit, aby voliči včas a srozumitelným způsobem obdrželi správné informace.
24. Členské státy se vyzývají, aby podporovaly projekty, včetně projektů občanské společnosti, sdělovacích prostředků, výzkumných a vzdělávacích institucí a akademické obce, zaměřené na budování odolnosti a rozvoj informovanosti veřejnosti, mediální gramotnosti a kritického myšlení, a to s cílem řešit manipulace s informacemi, vměšování a dezinformace týkající se voleb nebo jinak ovlivňující svobodu, spravedlivost a odolnost voleb. Za účelem podpory takových projektů by měly propagovat program Erasmus+ a program Občané, rovnost, práva a hodnoty a možnosti financování v rámci jeho složky Angažovanost a účast občanů.

25. Členské státy by měly při plném respektování svobody projevu a dalších základních práv a demokratických hodnot podporovat a usnadnit předávání rychlých zpráv a odpovědí na ochranu informačního prostředí spojeného s volbami, jako jsou zprávy, kterými se předchází manipulaci s informacemi a dezinformacím o volebních postupech nebo se takové manipulace s informacemi či dezinformace vyvracejí. Členské státy by také měly vytvořit odbornou přípravu pro volební a ostatní relevantní orgány, aby bylo chráněno informační prostředí spojené s volbami a aby byla zajištěna připravenost k předcházení dezinformacím o volbách a jejich vyvracení. V tomto ohledu, pokud jde o zahraniční manipulace s informacemi a vměšování, by členské státy měly využívat stávající nástroje, jako je soubor nástrojů EU pro boj proti zahraniční manipulaci s informacemi a vměšování, k projednání vhodných reakcí a k podpoře rychlé výměny informací, a to i v rámci systému včasného varování.
26. Členské státy by měly prostřednictvím svých vnitrostátních volebních sítí usnadnit spolupráci s příslušnými zúčastněnými stranami na vnitrostátní úrovni, v příslušných případech i s občanskou společností, s cílem dále rozvíjet a aktualizovat osvědčené postupy pro zjišťování, zmírňování a řízení rizika manipulace s informacemi, vměšování a dezinformací ve volebních procesech. Členské státy by také měly usnadnit spolupráci mezi vnitrostátními volebními sítěmi a mediálními platformami, pokud jde o zdroje ověřených informací týkajících se volebních postupů, aby se zlepšilo sdělování spolehlivých informací a omezilo šíření nepřesného nebo zmanipulovaného obsahu ohledně voleb. Členské státy by měly zvážit další podporu nezávislých sdělovacích prostředků a organizací zabývajících se ověřováním skutečností v rámci svých činností zaměřených na manipulaci s informacemi a dezinformace během volebních období.
27. V rámci Evropské sítě pro volební spolupráci by členské státy měly, též v úzké spolupráci se systémem včasného varování, pokud jde o zahraniční manipulace s informacemi a vměšování, vypracovat společné normy pro spolupráci v oblasti ochrany informací o volbách. Za tímto účelem by členské státy měly využívat společný mechanismus volební odolnosti k výměně odborných znalostí o ochraně informačního prostředí voleb a organizovat specializované výměny, jichž se budou účastnit odborníci z členských států, které čelí podobným výzvám v důsledku své zeměpisné polohy nebo jiné zranitelnosti.

IX. Opatření týkající se financování politických stran, politických nadací, volebních kampaní a kandidátů ze třetích zemí

28. Aby se minimalizovalo riziko vměšování ze třetích zemí do činnosti vnitrostátních politických stran, politických nadací, politických kandidátů a organizací pořádajících kampaně, měly by členské státy zjistit případné nedostatky ve svých právních předpisech a dalších regulačních opatřeních, které se týkají darů a jiného financování ze třetích zemí. Na základě toho se členské státy vyzývají, aby tyto nedostatky v nezbytných případech řešily, zejména podporou transparentnosti darů a jiného financování a omezením darů do určité částky nebo zákazem darů vnitrostátním politickým stranám, politickým nadacím, politickým kandidátům a organizacím zúčastněným v kampaních a v příslušných případech politickým hnutím, pokud tyto dary pocházejí ze třetích zemí a subjektů se sídlem ve třetích zemích nebo od jednotlivců ze třetích zemí, kteří nejsou oprávněni volit ve volbách do Evropského parlamentu nebo ve vnitrostátních volbách. Opatření uvedená v tomto bodě by měla plně respektovat zásadu proporcionality, demokratické hodnoty a základní práva.
29. Politické strany a jejich přidružené subjekty by měly posoudit rizika plynoucí z darů ze třetích zemí a darů potenciálně spojených s trestnou činností včetně korupce, praní peněz a organizovaného zločinu. Toto posouzení by mělo zahrnovat volební kampaně a identifikaci dárců. Mělo by se zabývat skutečnými nebo předvídatelnými negativními dopady na svobodné a spravedlivé volby a zahrnovat opatření k řešení zjištěných rizik.
30. Členské státy se vyzývají, aby v rámci Evropské sítě pro volební spolupráci stanovily společné normy pro dary a jinou podporu ze třetích zemí vnitrostátním politickým stranám, politickým nadacím a organizacím pořádajícím kampaně, včetně zlepšení dohledu nad stávajícími povinnostmi týkajícími se těchto darů a podpory.

X. Podpora snadného přístupu k volebním právům při volbách do Evropského parlamentu

31. Členské státy by měly v dostatečném předstihu před konáním voleb podporovat iniciativy, včetně těch na místní úrovni, zaměřené na zvýšení přístupnosti voleb a politické angažovanosti. Tyto činnosti by mohly zahrnovat iniciativy ke zvyšování povědomí, informační kampaně a jiné informační aktivity prostřednictvím platforem a kanálů používaných různými skupinami občanů, konference či debaty, například prostřednictvím podpory výměny názorů o tématech souvisejících s Uníí mezi občany Unie, s cílem napomoci lepšímu porozumění různým úhlům pohledu. Zvláštní pozornost by měla být věnována mladým lidem, zejména prvovoličům, a také řešení překážek, které omezují možnosti volit a kandidovat členů různých skupin. Informace o volbách, včetně jejich podoby a obsahu, by měly být přizpůsobeny zvláštním potřebám uvedených různých skupin.
32. Členské státy se vyzývají, aby zajistily, že doba hlasování ve volbách bude dostatečně dlouhá na to, aby vyhovovala potřebám co největšího počtu voličů a aby pomohla zajistit, že práva volit může využít co nejvíce lidí.
33. Před volbami do Evropského parlamentu by členské státy měly přijmout vhodná opatření ke zvýšení informovanosti mobilních občanů Unie o jejich volebních právech a povinnostech, a to jako voličů i kandidátů. Členské státy se vyzývají, aby vytvořily podmínky, za kterých by mobilní občané Unie měli snadný přístup k informacím o průběhu a stavu své registrace. Pokud jsou k zápisu mobilních občanů Unie do volebních seznamů příslušné místní orgány, členské státy se vyzývají, aby podnikly nezbytné kroky na podporu těchto orgánů při informování mobilních občanů Unie o jejich volebních právech podle práva Unie, mimo jiné prostřednictvím správních pokynů. V souladu se svými volebními pravidly by členské státy měly rovněž přijmout opatření s cílem informovat své občany žijící ve třetích zemích o tom, jak a kde mohou vykonávat své volební právo.
34. Členské státy se vyzývají, aby pro vysvětlení volebního procesu voličům poskytly dostatečně široký výběr jazyků.

XI. Posílení evropského charakteru voleb do Evropského parlamentu

35. Členské státy by měly umožnit oznámení kandidátů a zahájení kampaně pro volby do Evropského parlamentu alespoň šest týdnů před dnem voleb.
36. Členské státy by měly podporovat a usnadňovat poskytování informací veřejnosti ohledně přidružování vnitrostátních politických stran a evropských politických stran před volbami do Evropského parlamentu a během nich. Mohly by tak učinit uvedením tohoto přidružení na hlasovacích lístcích a podporou šíření těchto informací relevantními příslušnými orgány.
37. Vnitrostátní politické strany, které se účastní voleb do Evropského parlamentu, se vyzývají, aby před zahájením volební kampaně veřejně oznámily, ke které evropské politické straně jsou přidruženy nebo ke které se přidružují. Vnitrostátní politické strany by měly podporovat opatření zaměřená na zvyšování znalostí jejich členů ohledně voleb do Evropského parlamentu.
38. Členské státy by měly zvážit vhodná opatření, která by pomohla evropským politickým stranám a politickým skupinám Evropského parlamentu vést své kampaně v souvislosti s volbami do Evropského parlamentu.

XII. Řešení rizika vícenásobného hlasování ve volbách do Evropského parlamentu

39. Členské státy by měly v dostatečném předstihu před volbami do Evropského parlamentu poskytnout mobilním občanům Unie informace o pravidlech a sankcích souvisejících s vícenásobným hlasováním.

40. Je-li v souvislosti s volbami do Evropského parlamentu občan vyškrtnut ze seznamu voličů členského státu, aby volil v jiném členském státě, původní členský stát by měl zároveň zvážit přijetí opatření, která zabrání, aby toto vyškrtnutí ovlivnilo registraci dotčeného občana v seznamech voličů pro vnitrostátní volby.

XIII. Posílení volebních sítí, volební spolupráce a podávání zpráv

41. S cílem podpořit svobodu, spravedlivost a odolnost voleb by členské státy měly učinit kroky k podpoře a posílení spolupráce v rámci vnitrostátních volebních sítí. Členové vnitrostátních volebních sítí by si měli vyměňovat informace o otázkách, které mohou ovlivnit volby, včetně společného zjišťování hrozeb a nedostatků a sdílení poznatků a odborných znalostí. Za tímto účelem by vnitrostátní volební sítě mohly zapojit další zúčastněné subjekty, jako jsou výzkumní pracovníci, akademická obec, pozorovatelé voleb a obránci lidských práv. Vnitrostátní volební sítě by měly úzce spolupracovat s vnitrostátními parlamenty. Členské státy by měly podporovat vnitrostátní volební sítě tím, že jim poskytnou odpovídající zdroje a prostředky a zajistí jim nezbytný rámec pro jejich činnost.
42. Členské státy by před volbami do Evropského parlamentu v roce 2024 měly kromě jiného posílit spolupráci v záležitostech souvisejících s volbami v rámci Evropské sítě pro volební spolupráci, mimo jiné prostřednictvím operačních pracovních okruhů zabývajících se skrytým financováním ze třetích zemí, a v činnostech a strategiích ke zvýšení informovanosti. Členské státy se vyzývají, aby pokračovaly ve výměně osvědčených postupů a úhlů pohledu na prosazování výkonu volebních práv a podporu demokratického průběhu voleb a vysoké účasti ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2024 i v dalších letech.
43. Komise bude v rámci Evropské sítě pro volební spolupráci a v úzké spolupráci s dalšími příslušnými evropskými sítěmi, včetně systému včasného varování, pokud jde o zahraniční manipulace s informacemi a vměšování, a skupiny evropských regulačních orgánů pro audiovizuální mediální služby, podle potřeby vést diskuse o opatřeních a činnostech přijatých v návaznosti na toto doporučení.
44. Členské státy se vyzývají, aby do šesti měsíců po volbách do Evropského parlamentu v roce 2024 předaly informace o průběhu těchto voleb na svém území, včetně informací o opatřeních provádějících toto doporučení a v příslušných případech i relevantních informací o pozorování voleb občany.
45. Počínaje rokem 2025 by si členské státy měly jednou ročně vyměňovat informace o provádění tohoto doporučení v rámci Evropské sítě pro volební spolupráci.
46. Nejpozději do jednoho roku po volbách do Evropského parlamentu v roce 2024 Komise s ohledem na informace předané členskými státy v souladu s bodem 44 posoudí dopad tohoto doporučení v rámci své zprávy o volbách do Evropského parlamentu v roce 2024.

V Bruselu dne 12. prosince 2023.

Za Komisi
Didier REYNDEERS
člen Komise